

Kjære Notto!

TORE LAUGERUD

Jeg skriver disse linjene til deg i anledning av at du går av for pensjonsalderen. Du har gjennom et langt liv samtalt med deg selv og andre. Du har skrevet ned mange av samtalene, bl.a. i dine populærvitenskapelige bøker¹. Jeg har lest bøkene med interesse og har hørt en invitasjon til leseren om å bli med samtalen. Du ønsker ikke bare å *samtale*, men også å *skape* samtale. Derfor skriver jeg disse linjene. Jeg håper de gir deg noe tilbake ved denne milepælen i livet ditt. Kanskje kan de og bidra til å føre videre den samtalen du har startet.

Et nytt språk

Jeg husker ikke når jeg først møtte deg, men det må ha vært rundt 1990 i forbindelse med Egede Instituttet. Vi satt begge i styret. Du var redaktør for tidsskriftet. Jeg var på vei inn som leder av instituttet. Jeg la merke til måten du snakket på. Du snakket slik at man *lyttet*. Det var ikke fordi du kom med store ord og bastante påstander. Tvert i mot. Du talte lavmælt og var mild i formen. Man merket en usminket ærlighet. Ordene dine virket nye og vinklingene var originale. De vedtatte sannhetene levde farlig når du tok ordet. Samtidig var det noe avvæpnende med måten du opptrådte på. Du inkluderte dine egne "sannheter" i den kritiske refleksjonen, ofte med et glimt i øyet!

Du talte ikke "*stammespråket*". Med det mener jeg et språk der meningen langt på vei ligger i å skape gjenkjennelse. I et slikt språk er kodene viktigere enn innholdet. Man ønsker å skape tilhørighet mer enn å bevege. Stammespråket søker de kjente

ordene. Ord som virker klare og selvsagte, selv om de egentlig er både uklare og upresise. Utenfor stammen er de fullstendig uforståelige.

Når jeg tenker etter var ordene du brukte gamle, og vinklingene dine var nok ikke alltid originale. Når jeg allikevel fornemmet en friskhet i det du formidlet, handler det kanskje mer om *måten du brukte språket på*. Jeg tenker på deg som en ”musiker” som bruker språket som et instrument for å åpne rommet, utvide landskapet og drive tilhøreren fremover. Det er vel noe av dette du er inne på selv når du skriver:

*Jeg er likevel kommet til at det avgjørende ikke er formulerings-
evne og retorisk dyktighet, men det rom ordene lyder i. Og ikke
minst det rom ordene skaper. Vi må gjenskape opplevelsen av
troen som et stort rom, gjerne et landskap der mennesker kan
vandre inn og få et språk ved å høre og tale, se, erfare og opp-
leve. Men de må ha luft omkring seg. Og de må være frie til å
vandre ut igjen.*²

Jeg kjenner mange dyktige musikere. Men ofte bruker de språket som et instrument for å lukke inne bestemte posisjoner, begrense perspektivet og skape gjenkjennelse hos de som i utgangspunktet deler deres posisjoner. Jeg er redd for at å bruke språket på en slik måte nesten er som å be om at det ikke oppstår kommunikasjon i vår postmoderne tid. Derfor håper jeg at flere i vår kirke velger å bruke språket slik du bruker det. Ja nettopp: velger. For jeg tror ikke at dette bare har med evner å gjøre. Det handler om *valg* - og om *øvelse*. Du har bidratt vesentlig til å vise kirken at det er mulig å velge et annet språk – eller å bruke språket på en annen måte - og du inspirerer oss andre til øvelse, bl.a. gjennom ditt forfatterskap.

Jeg undres forresten på hvordan ditt språk vil bli oppfattet om 50-100 år. Vil dine ord da virke som klisjeer? Hvem vet? Også i kommende tider vil kirken trenge mennesker som kan fornye dens språk, i dialog med sin samtid. Å være kirke handler om å være i bevegelse. Hva beveger et menneske mer enn å være i dialog?

Et åpent rom

Da jeg møtte deg, tenkte jeg at språkbruken din og bevisstheten din om språkets betydning har sammenheng med din erfaring som misjonær. Jeg hadde ikke fulgt deg den tiden du oppholdt deg i Østen, men jeg kjente til bakgrunnen din. Det er rart med det, jeg har jo selv vært misjonær. Selv om min erfaring fra Madagaskar er en helt annen enn din fra Japan, så er det noe grunnleggende likt i våre situasjoner, tror jeg, som skaper gjenkjennelse.

Noen ganger synes jeg forresten du opptrer for distansert og tilbakeholdende i forhold til misjonærbakgrunnen din. Vi er nok enige om at det er nødvendig med mye ydmykhet både i forhold til misjonens oppdrag og dens historie. Men ydmykhet er noe annet enn distanse. Når jeg leser "vaskeseddelen" til bøkene dine og ser at du behendig unngår misjonærbetegnelsen i selvpresentasjonen din (etter *Hvem kan stoppe vinden* – her framsto du også ellers tydelig som misjonær), kjenner jeg det nesten som en provokasjon! Med hvilken rett gjør du det? Har ikke misjonærbakgrunnen gitt deg noe av det viktigste materialet til dine bidrag? Hadde disse bidragene i det hele tatt vært tenkelige uten denne bakgrunnen? Jeg forstår jo at det kan føles nesten som et handikap å presentere seg som misjonær i mange av de sammenhengene du har opptrådt; i religionsdialog i Østen og i Norge, i akademisk virksomhet og som forfatter med ambisjoner om å nå mennesker utenfor kirken. Allikevel vil jeg utfordre deg til å stå fram som en tydelig misjonsskikkelse som kan gi nye bilder av kirkens misjon i dag.

Men tilbake der jeg var. Du vakte ikke bare gjenkjennelse hos meg. Det var noe i det du sto for som ga en viss motstand: den radikale åpenheten din mot Østens religioner. Jeg tror at noe av dette handlet om fremmedhet. Østen var ikke min verden. Buddhisme og hinduisme virket fjernt og eksotisk. Snart oppdaget jeg at du viste den samme åpenheten mot alternativreligiøsitet og mot samtidens litteratur og kultur. Her leste jeg det du skrev med en slags skrekkblandet fryd. Jeg merker fremdeles at det vekker motstand i meg når du åpner rommet også i møte med heretisk kristendom³. Selv er jeg teologisk opplært og kristelig sosialisert til å betrakte (all) religion som løgn og selvbedrag og samtidskulturen som frafallen og ødelagt av "tidsånden". Mot dette skulle kirken kjempe og forsvare seg. Men hovedfronten var likevel en

annen: "kirkens kamp mot heresien er en kamp på liv og død", het det i mine kretser. Og langt på vei så jeg det slik selv.

Og så kom du og la for dagen en udramatisk, ja velvillig holdning til alt dette! Hvordan kunne du det? Noen vil kanskje si at du er en relativist eller en synkretist. Jeg for min del har en annen forklaring. Din radikale åpenhet overfor andre tradisjoner handler ikke om å harmonisere eller om å blande kortene. Det er en *prinsipiell åpenhet*, en holdning du har valgt. Den åpne holdningen henger sammen med at du har valgt å gå *dialogens vei*. Underveis har du sett at åpenheten mot alt Gud har skapt åpnet for noe som gjorde din egen tro rikere. Slik har åpenheten blitt integrert i din spiritualitet og i din teologi.

Er det ikke en enorm avstand mellom de to holdningene: kamp og dialog? Jeg tror ikke det nødvendigvis må være slik. På mange måter handler det om å *foreta et valg*: å velge samtalen framfor kampen. For å kunne velge må vi kjenne mulighetene. Jeg tenker at tradisjonen du står i – fra Tao Fung Shan og Buddhistmisjonen – har latt deg se at *samtalens vei finnes*. Og du valgte å gå den for din egen del. Det ga deg nytt lys. Vi ser hvor bestemmende *konteksten* er for perspektivet. Men og hvor viktig det personlige valget er. Noen opplever at de må ta avstand fra sin egen bakgrunn for å gå veien fra kamp til dialog. Jeg er glad jeg ikke har kjent det slik selv. Jeg vedkjenner meg min arv som en rikdom. Men jeg har sett at rikdommen kan bli enda større når vi åpner rommet og utvider perspektivet.

Jeg ble fascinert da jeg leste den første boka di *Hvem kan stoppe vinden?* (1991). Men jeg kan ikke si at jeg ble grepet. Det med Østens religioner virket som sagt litt fremmed og livsprosjektet ditt - møtet mellom øst og vest – hadde ingen dyp klangbunn i meg. Jeg har nettopp lest *Kjære Siddhartha*. Her relaterer du det store temaet ditt - møtet mellom øst og vest – til historie og nåtid, til akademia og populærkultur, til kristen tro og alternativreligiøsitet på en måte som finner gjenklang i meg. Jeg vet ikke helt hvorfor. Er det fordi du utfolder temaet ditt så bredt og innsiktsfullt, så inspirerende og utfordrende at det må bevege alle som er opptatt av historie og samtidskultur – meg selv inkludert? Eller er det jeg som har beveget meg i løpet av de 12-15 årene som har gått? Antagelig er det begge deler.

En større tro

Men tilbake der jeg var. Om den første boka di ikke gjorde noe dypt inntrykk på meg, ble jeg virkelig grepet da jeg leste den andre: *Ditt ansikt søker jeg* (1993). Jeg har tidligere skrevet utførlig i dette tidsskriftet om mitt møte med den boka⁴, og skal ikke gjenta meg selv her. Også i den boka trekker du inn stemmer fra religionenes verden - og fra litteraturen. Men her fremtrer du tydelig som en *kristen forkynner* med bibeltekstene som din viktigste verktøykasse. Når nettopp den boka fant klangbunn i meg, tror jeg det henger sammen med at den viste meg hvordan den radikale åpenheten din henger sammen med den *kristne gudstroen*. Kanskje kan jeg si det slik at boka fikk meg til å gjenkjenne åpenheten som "min tro". I det åpne rommet beveger det seg en genuin Kristustro. I dag spør jeg: Kan kristustro over hodet bevege seg i andre rom enn åpne?

Jeg tar meg selv i å bruke ordet gjenkjennelse. Innledningsvis skrev jeg jo kritisk om dette. Her er stedet til å nyansere. Gjenkjennelse er et elementært menneskelig behov. Men den gjenkjennelsen jeg nå skriver om handler ikke om statisk bekreftelse. Det handler om den gjenkjennelsen som kan skje i en tro som er i bevegelse. "Min tro" var i ferd med å bli en større tro. Det var visst akkurat det du ville med den boka. "Mot en større tro" heter innledningen til *Ditt ansikt søker jeg*. Du hadde kommet til den konklusjon "at vi trenger en tro som er stor nok til å romme menneskelivet i alt dets motsetningsfylte mangfold"⁵.

Du kommer stadig tilbake til temaet "en stor/større tro". I *Ditt ansikt søker jeg* relaterer du dette temaet særlig til *gudsbildet*. I *Kjære Siddartha* er du også innom *menneskesynet*. I dine fabuleringer som "Thomasevangeliets forfatter" skriver du: "Med all min tvil og skepsis fikk jeg en stor tro på mennesket. Gudsriket er der like for våre øyne, spredt over hele jorden, ja inni oss. Kildene sprudler i vårt eget sinn"⁶. Du skriver vel disse ordene med nyåndeligheten som særlig adresse, men jeg tror du berører sterke strenger i den allmenne livsfølelse. Mange ganger har jeg erfart at den lutherske tradisjonens tale om mennesket som "lite, svakt og uverdige" fremmedgjør og støter bort mennesker i en post-moderne kontekst.

For noen år siden var vi sammen om å stille spørsmålet: "Har vi en antropologi som sperrer av for den åndelige lengsel"?

Spørsmålet ble stilt med aktuell bakgrunn i en debatt om kirkenes lære om menneskets syndighet. Men vi tenkte også at spørsmålet har relevans i forhold til en utvikling der religiøsitet i stadig større grad spør etter metoder til innsikt, selvutvikling og livsmestring, ikke etter frelsessystemer. Jeg drømmer fremdeles om at kirken kan tale slik om mennesket at det kan gjen-se sin grunnleggende storhet; at det er skapt til fellesskap med Gud og forblir dyrebart i hans øyne, en skapning "Han jubler over med fryd" (Sef. 3,17). Og jeg drømmer om at vi kan ha mer å si om det gjenfødte menneske enn at det er "frelst av tro". At det kristne livet er en vandring mot en stadig større fylde av innsikt og kjærlighetsgjerninger, mot "guddommeliggjørelse".

Jeg tror at du med de to temaene gudsbilde og menneskesyn, relatert til hovedtemaet en større tro, berører noen sentrale teologiske, kommunikasjonsmessige og sjesørgeriske utfordringer for kirken ved inngangen til et nytt årtusen. Jeg tror ikke det er tilfeldig at det er *misjonæren* Notto Thelle som ser og formidler disse utfordringene. Har ikke kirkenes misjon til alle tider, ved å stå i kultur- og religionsmøtet, fanget opp og formidlet nye utfordringer til kirke og teologi? Du er vel inne på dette selv når du skriver om misjonæren:

Deres fordel er at de lærer språk og lever i nær kontakt med levende mennesker. I det lange løp er det nesten ikke mulig å unngå forandring. Noen få blir så overveldet av Østen at de mister sin tro og blir buddhister og daoister, eller de får helt andre interesser. Men mange blir omvendt til en større tro – en kristen visjon som oppdager at Gud er nærværende og virksom i alle kulturer.⁸

Den indre veien

Når du taler om "en større tro" og "et åpent rom", lyder det i mine ører helt annerledes enn herlighetsteologisk ordmagi og liberalteologisk grenseløshet. Man aner at de to henger sammen, og at de henger sammen med en *praksis*, en erfaringsvei preget av stillhet, bønn, meditasjon og kontemplasjon. Denne veien var også en del av arven din fra "den gangen du løp barbert på et fjell i Hong Kong". Og senere valgte du å gå den for din egen del. Eller kanskje jeg heller skulle si: *prøve* å gå den, øve deg i å gå den. Du

legger ikke skjul på at det er vanskelig å gå den indre veien. Det er vel typisk deg! Du romantiserer ikke og taler sjelden med begeistring. Du er nøktern, ærlig, nyansert. Allikevel tror jeg at du brenner – med en seig, indre glød.

Selv kjente jeg lite til denne veien da jeg møtte deg. Men da jeg leste *Ditt ansikt søker jeg*, skapte det en lengsel i meg etter dypere brønner enn jeg kjente til da. Denne lengselen ble møtt på en overveldende måte da jeg kort tid senere søkte meg til min første retreat. Retreaten ga en erfaring jeg senere har beskrevet som ”å komme hjem”. Jeg tror erfaringen er beslektet med det du selv, med henvisning til den bibelske beretningen om den fortapte sønn og den buddhistiske parallellfortellingen, beskriver som ”å komme til seg selv”⁹?

Arven din fra mystikerne er tydelig. Du benytter deres språk og tematikk. Du øser av deres erfaringer og livsvisdom. Og du hentyder til deres bønnepraksis. Ikke minst det siste, tror jeg, er en kilde til din teologi og til din innsats i dialog. Ja, mon tro om ikke bønnepraksisen også formaterer det språket du bruker. Du hevder selv at krisen i teologi og forkynnelse består bl.a. i at de har fjernet seg fra samtaleens grunnspråk,

den samtalen som utfolder seg i bønn, klage og lovsang, angstrop og jubelrop, anklage og protest, den forlatte elskedes lengsel, den fortrolige samtalen, kjærlighetspoesien, og den ventende stillheten.

Forkynnensens og teologiens språk er ikke denne direkte samtalen, men språket blir uten nerve når det mister kontakten med de erfaringer og innsikter denne direkte samtalen gir.¹⁰

Du begrenser deg ikke til de kristne mystikerne og deres bønnepraksis. Du trekker mange stemmer inn i en dialog; diktere og vismenn fra ulike religiøse tradisjoner. Ikke bare for å bruke dem som tilknytningspunkter for å formidle kristen tro – selv om du gjør det også. Det er vel ikke noe galt i det. Mennesker har til alle tider delt ”det de har sett og hørt”. Du har ikke lagt skjul på ditt kjærlighetsforhold til Kristus. Og ditt forfatterskap gjør mer enn tydelig et brennende ønske om å dele dette med andre. I mine øyne - og med mitt språk – har du en sterk misjonsmotivasjon.

Men møtet med Østens visdomstradisjoner og meditasjonspraksis er også kilder i ditt eget liv. I *Kjære Siddhartha* gjør du rede for hvordan du betrakter dem som kilder: De stiller spørsmål, inspirerer, utvider, endrer. Det er ord jeg gjenkjenner. De beskriver hvordan min egen tro er i dialog med mitt møte med Afrika. Og samtidig er du mer radikal enn de fleste i utforskningen av den andres tradisjon. Jeg vet ikke helt hva som driver deg. Er det nysgjerrighet? Ærlighet? Mot? Kanskje litt av alt dette. Jeg synes jeg gjenkjenner mye av disippelen Tomas i deg. Det som særpreget Tomas var vel ikke tvilen, men heller behovet for å gå under det overflatiske, behovet for selv å erfare. Tomas nøyde seg ikke med de andres fortelling. Han ville se selv og utforske tingene i dybden, ”stikke fingrene i naglegapet”. Jeg tror det falt deg lett å lage fiksjonen om Tomas¹¹.

”Om Jesus var født titusen ganger i Betlehem, gagnar det meg intet, hvis han ikke er født i mitt hjerte”. Omtrent slik lød det i et enkelt vers jeg lærte på en retreat. Det er vel noe av dette du ville formidle når du kalte den fjerde populærvitenskapelige boka di *Det skjedde ikke i Betlehem?* Samtidig viser boka at din understrekning av ”det indre” ikke skjer på bekostning av Guds åpenbaring i historien, de sentrale hendelsene rundt Jesu komme, hans liv og hans død og oppstandelse. Boka inneholder tekster for advent, jul og åpenbaringstid. På en særlig måte ønsker du å formidle det ubehjelpelige i Guds tilnærming til menneskene. Ja du hevder at ”Guds ubehjelpelighet er en del av budskapet”¹².

Korset – en Gud som lar seg spotte

Korset åpenbarer Guds ubehjelpelighet i grell brutalitet. Du kommer stadig tilbake til korset i ditt forfatterskap. Du tegner dets betydning i mange nyanser. Som en frelseshandling som skjedde en gang for alle. Men og som et grunnmønster risset inn i tilværelsen:

Det sies igjen og igjen i Skriften at verden ble skapt i Kristus, ved Kristus og til Kristus. Det er gåtefulle ord, men det må jo bety at kors og oppstandelse på en eller annen måte er risset inn i selve grunnmønsteret. Om verden er merket av korsets smerte og forsoning, er hele tilværelsen båret av håp. Da er det intet som ikke på en eller annen måte er forbundet med ham og merket med hans tegn¹³.

Paradoksalt nok virker det som om det er møtet med Østens religioner som har drevet fram den radikale bevisstheten din om korset. Jeg har møtt en del mennesker, i ulike sammenhenger, som tror at prosjektet ditt går ut på å påpeke likhetspunkter mellom kristen tro og Østens religioner. Noen har visst også fått inntrykk av at du driver med religionsblanding. Men det har du lite til overs for. Det er sjelden temperaturen i språket ditt stiger så merkbart som når du utbryter:

Jeg har fått nok av sløve påstander om likhet. De betyr altfor ofte at man tolker de andre i sitt eget bilde og ikke tar deres annerledesbet på alvor. Buddhisme og kristendom er to ganske forskjellige forståelsesverdener, og selv der motiver og symboler er felles og kanskje har påvirket hverandre, er de vevd inn i så forskjellige helheter at de peker i ulik retning¹⁴.

Vel er du opptatt av å lete etter likhetspunkter, men forskjellene er ikke mindre viktige for deg. Møtet med Østens religioner vært formende for din tro også på den måten at det har skjerpet din forståelse av kristentroen og dens særpreg: Gud som blir menneske, Gud hos den utstøtte, Gud som oppgir seg selv på korset. En Gud som lar seg spotte.

”En Gud som lar seg spotte – islam og vi”. Det er tittelen på et essay der du drøfter om kristne og muslimer tror på den samme Gud¹⁵. Svaret ditt er ja - begge tror på Abrahams og Isaks og Jakobs Gud. Og svaret ditt er nei - korset skiller. Kristne tror på en Gud som lar seg korsfeste. En Gud som lar seg spotte. For muslimer er dette blasfemi. Jeg kom til å tenke på det essayet igjen midt i striden om Muhammed-karikaturene. Dette, og andre bidrag fra din hånd, vinner ny aktualitet i tidens debatt om religionens rolle i samfunnet og om forholdet mellom kristendom og islam¹⁶. Du involverer deg sjelden i diskusjonen om samfunnsmessige løsninger. Ditt engasjement i religionsmøtet ligger først og fremst i *spiritualitet og erfaring*. Martin Lønnebo har påpekt at dette er *religionens hovedspråk*. Derfor er bidraget ditt viktig også i en samfunnsmessig kontekst. Hvordan kan et samfunn håndtere religiøsitet, uten at det forstår religiøsitetens språk?

Det skjulte nærværet

Du regner med Guds nærhet og virke i alle mennesker og er åpen for og på stadig utkikk etter sporene av dette nærværet. Du understreker stadig det jordnære, at Gud er nær i alle dagliglivets situasjoner. Også på dette punktet har du avgjørende innvendinger mot Østens visdomstradisjoner. I kontrast til disse holder du fram Guds jordnærhet, hans nærvær i enkle menneskers liv, hans empati og hans direkte inngripen i menneskenes historie til nytt liv.

Samtidig taler du nådeløst ærlig om at nærværet er skjult, og ofte ikke gripbart. Du tilegner den tredje av de populærvitenskapelige bøkene dine - *Hvor høyt må et menneske spørre* - bl.a. til den walisiske dikterpresten R.S. Thomas. Tittelen henspiller på at vi i vår søken etter Gud ikke alltid finner svar. Mennesket må leve med gåtene. Mørket er menneskets livsbetingelse. Anfektelsen er en del av dets vei. Thomas dikter "i usikkerhetene, gåtene, tvilene, uten noen irriterende forsøk på å gripe etter fakta og fornuft"¹⁷. Samtidig lever han "med et "kanskje", et svakt gjenskinn av noe. Og han bruker sitt liv og sin diktning til å finne ord til å beskrive dette gjenskinnet"¹⁸. "Også troen må gjennomskues", skriver du,

*Det fromme pratet må opphøre. Det nakne hjertet må avdekkes. Men det merkelige skjer at når illusjonene som troen klamrer seg til, sprekker som troll ved soloppgang, blir trostapet til tros-historie.*¹⁹

Også slik blir troen større. Gjennom møtet med den andre i dialog. Men og gjennom møtet med mørket i oss selv.

Kjære Notto. Du velger Kristus. Du kan ikke skjule din fascinasjon og kjærlighet til ham. Jeg har forstått deg slik at du også velger kirken. Riktignok er du ofte nådeløst kritisk. Særlig når du avdekker kalkede fasader blant "de fromme" og fordekt makt-språk hos "religiøse ledere". Men det handler vel om å følge Messiasen i kirken også?

Før brevet er slutt vil jeg gjerne si at jeg ser deg som en pioner og inspirator for kirkens møte med den åndelige lengsel i vår tid. Det er, som du vet, et tema som har opptatt meg mye i de senere årene. Jeg håper at det vil oppta mange flere i årene som

kommer! Og jeg håper at kirken, som du selv understreker i bøkene dine, forstår at utfordringen ikke bare handler om å endre andre, men om selv å la seg endre. Jeg ønsker deg hjertelig til lykke med den milepælen du har nådd på din vandring!

Mvh Tore

Noter

- ¹ *Hvem kan stoppe vinden*, Universitetsforlaget 1991, *Ditt ansikt søker jeg*, Oriens forlag 1993, *Hvor høyt må et menneske spørre*, Oriens forlag 1997, *Det skjedde ikke i Betlehem*, Oriens forlag 2000, *Kjære Siddhartha*, Oriens forlag 2006.
- ² "Den bortkomne Faderen – Gudslengsel i vår tid" i *Ditt ansikt søker jeg*, s. 125.
- ³ Se for eksempel fiksjonen "Thomasevangeliet og Østens visdom" i *Kjære Siddhartha*.
- ⁴ "Ditt ansikt søker jeg. Kommentar til en grensesprengende bok av Notto R. Thelle", *NOTM 4 - 1993*.
- ⁵ *Ditt ansikt søker jeg*, s. 7.
- ⁶ *Kjære Siddhartha*, s. 54.
- ⁷ Seminar 2002 i Kirkerådets Samrådsgruppe for nyreligiøsitet. Seminaret førte til en oppfølging i Teologisk nemd som bl.a. arrangerte et seminar om "Menneskesynet i og omkring dåpsliturgien" i samarbeid med Nemd for gudstjenesteliv.
- ⁸ "Misjonærens omvendelse" i *Kjære Siddhartha*, s. 116.
- ⁹ "Felles skjebne og ulik trøst – den bortkomne sønn i kristendom og buddhisme" i *Kjære Siddhartha*, s. 59-64.
- ¹⁰ "Den bortkomne Faderen – Gudslengsel i vår tid" i *Ditt ansikt søker jeg*, s. 127.
- ¹¹ "Thomasevangeliet og Østens visdom" i *Kjære Siddhartha*, s. 47-59.
- ¹² *Det skjedde ikke i Betlehem*, s. 8.
- ¹³ "Korset i kulissene" i *Ditt ansikt søker jeg*, s. 31
- ¹⁴ "Var Jesus buddhist? Fiksjon og fakta i alternative Jesusbilder" i *Kjære Siddhartha*, s. 135
- ¹⁵ *Ditt ansikt søker jeg*, s. 66.
- ¹⁶ Jeg henviser til Holbergpris-forelesningen: *Religion in the Public Sphere* holdt av Jürgen Habermas i Bergen høsten 2005.
- ¹⁷ "...men vi savner gjenskinnet" i *Hvor høyt må et menneske spørre*, s. 118
- ¹⁸ Ibid s. 121.
- ¹⁹ Ibid s. 129

Dear Notto!

The article is written in a personal form as a letter to Notto Thelle. The form is frequently used by Thelle in his literary work. It functions as a mean to keep the literary expression in contact with the basic language of conversation, or dialogue. By using this form in the article the author enters into a conversation already started by Thelle. The article takes up some important concerns and issues in Thelle's literary work of popular science: the space shaped by the language, the openness towards everything created by God, the need for an extending faith, the discipline of prayer and meditation, the cross – a God who allow himself to be mocked, Gods presence in the entire creation and in every aspect of life – often hidden in an incomprehensible darkness. In his dialogue with Thelle the author is self-reflective and critical, relating to contemporary streams and referring to current circles and discussions.

Tore Laugerud, f. 1950, cand. theol. MF 1975. Misjonsprest for NMS på Madagaskar 1977-88, NMS Oslo krets 1988-94, leder av Egede Instituttet 1991-2000, leder av Samarbeidsråd for menighet og misjon 1995- og rådgiver i Kirkerådet 2000-.